

John Donne 1572–1631

Un poet proto modern

<http://digitaldonne.tamu.edu>

Scriitorul englez **John Donne** este considerat în prezent ca fiind cel mai important poet metafizic al timpului său. S-a născut în 1572 din părinți romano-catolici, pe vremea când practicarea acestei religii era ilegală în Anglia. Opera sa se distinge prin intensitatea sa emoțională și sonoră și prin capacitatea de a sonda paradoxurile credinței, ale iubirii umane și divine și ale posibilității de mântuire. Donne folosește adesea concepte, sau metafore extinse, pentru a lega între ele "idei eterogene", după spusele lui Samuel Johnson, generând astfel puternica ambiguitate pentru care opera sa este renumită. După o renaștere a popularității sale la începutul secolului al XX-lea, poziția lui Donne ca mare poet englez și ca unul dintre cei mai mari scriitori de proză engleză este acum asigurată.

Istoria reputației lui Donne este cea mai remarcabilă a oricărui scriitor important din limba engleză; niciun alt corp de mare poezie nu a căzut atât de mult timp în dizgrație. În vremea lui Donne, poezia sa era foarte apreciată în cercul restrâns al admiratorilor săi, care o citeau pe măsură ce circula în manuscris. Timp de aproximativ 30 de ani după moartea sa, edițiile succesive ale versurilor sale au imprimat influența sa puternică asupra poezilor englezi. În timpul Restaurăției, scrierile sale au trecut de modă și au rămas așa timp de câteva secole. În secolul al XVIII-lea și în cea mai mare parte a secolului al XIX-lea, a fost puțin citit și

foarte puțin apreciat. Abia la sfârșitul secolului al XIX-lea, poezia lui Donne a fost preluată cu entuziasm de un grup tot mai mare de cititori și scriitori de avangardă. Proza sa a rămas în mare parte neobservată până în 1919.

În primele două decenii ale secolului al XX-lea, poezia lui Donne a fost reabilitată în mod decisiv. Atracția sa extraordinară pentru cititorii moderni aruncă o lumină asupra mișcării moderniste, precum și asupra răspunsului nostru intuitiv la propriile noastre vremuri. Poate că Donne nu mai este figura de cult care a devenit în anii 1920 și 1930, când **T.S. Eliot și William Butler Yeats**, printre alții, au descoperit în poezia sa fuziunea deosebită de intelect și pasiune și contemporaneitatea alertă la care aspirau în propria lor artă. Nu este un poet pentru toate gusturile și pentru toate timpurile; totuși, pentru mulți cititori Donne rămâne așa cum Ben Jonson l-a judecat: "primul poet din lume în unele lucruri". Poemele sale continuă să atragă atenția și să provoace experiența cititorilor care ajung la el din nou. Locul său înalt în panteonul poezilor englezi pare acum sigur. Poezia de dragoste a lui Donne a fost scrisă cu aproape 400 de ani în urmă; totuși, unul dintre motivele atracției sale este că ne vorbește la fel de direct și de urgent ca și cum

am auzi o confidență prezentă. De exemplu, un îndrăgostit care este pe cale să se îmbarce pentru o călătorie lungă se întoarce pentru a împărtăși o ultimă intimitate cu amanta sa: "Poftim, fă-mi o fotografie" (Elegia V). Doi îndrăgostiți care au întors spatele unei lumi amenințătoare în "The Good Morrow" sărbătoresc descoperirea unei noi lumi unul în celălalt:

*Lasă că au plecat descoperitorii mării
spre lumi noi, hărțile să le arate altora, lumi
peste lumi, Să posedăm o singură lume, fiecare
are una, și este singura lume*

Poezia locuiește într-o lume imprevizibilă și exaltantă, în care precauția și inteligența rapidă sunt la mare preț. Cu cât sunt mai periculoase întâlnirile iubiților clandestini, cu atât mai mare este pofta lor de plăceri, fie că încearcă să păcălească lumea dezaprobatore, fie că încearcă să păcălească un soț gelos, fie că încearcă să păcălească un tată prohibitiv și profund suspicios, ca în Elegia 4, "Parfumul":

*Deși obișnuia să caute cu ochii sticloși,
Ca și cum ar fi venit să ucidă un cocostârc,
Deși a jurat de multe ori, că se va îndepărta de
Frumusețea ta și de hrana iubirii noastre,
Nu ar renunța la bunurile sale, dacă eu cu tine
Totuși, apropiați și tainici, ca sufletele noastre,
am fost.*

A exploata și a fi exploatat sunt luate ca niște condiții ale naturii, pe care le împărtășim în mod egal cu fiarele junglei și ale oceanului. În "Metempsihoză", o balenă și un deținător de mare funcție se comportă exact în același mod:

*El nu vânează pește, ci ca un ofițer,
Stă în curtea lui, ca în propria lui plasă, și acolo
Toți pretendenții de toate felurile se auto prind
Așa că pe spatele său stă această balenă dorind,*

*Cu gâtlejul său ca o gură, sugere totul
Tot ce trece prin preajmă-i.*

Donne caracterizează viața noastră naturală în lume ca pe o stare de flux și de moment, pe care totuși le putem întoarce în avantajul nostru." Tensiunea poeziei provine din atracția impulsurilor divergente din argumentul însuși. În "A Valediction: Of my Name in the Window", numele iubitului zgâriat pe fereastra amantei sale ar trebui să servească drept talisman pentru a o păstra castă; dar apoi, așa cum îi explică el, ar putea fi în schimb un martor involuntar al infidelității ei:

*Când mâna ta nechibzuită
Aruncă pe fereastra asta, cu numele meu
tremurând,
Ca să privești pe cineva, al cărui spirit sau
pământ,
O nouă pilă pentru inima ta poate să se
înradăcineze,
Atunci gândește-te că acest nume e viu și că tu,
astfel
Cu el îmi jignești geniul.*

Poezia de dragoste a lui Donne exprimă o varietate de experiențe amoroase care sunt adesea surprinzător de diferite una de alta, sau chiar contradictorii în implicațiile lor. În "Aniversarea", el nu este doar inconsecvent atunci când trece de la justificarea schimbărilor frecvente de parteneri la celebrarea unui atașament reciproc care pur și simplu nu este supus timpului, alterării, apetitului sau atracției pur și simplu a altor atracții lumești. Unele dintre cele mai bune poeme de dragoste ale lui Donne, cum ar fi "A Valediction: Interzicerea doliului", prescriu condiția unui atașament reciproc pe care timpul și distanța nu îl pot diminua:

*Dragostea plictisitoare a îndrăgostiților
(Al căror suflet este simțul) nu poate admite
Absența, pentru că ea îndepărtează
Acele lucruri care o alimentează.*

*Dar noi, printr-o iubire, atât de rafinată,
Că noi înșine nu știm ce este,
Interzisă de minte,
Ne pasă mai puțin, ochii, buzele și mâinile să
nu lipsească.*

Donne găsește câteva imagini izbitoare pentru a defini această stare în care doi oameni rămân în întregime una în timp ce sunt separați. Sufletele lor nu sunt divizate, ci extinse de distanța dintre ei, "Ca aurul la subțirimea aerului bătut"; sau se mișcă unul ca răspuns unul față de celălalt, ca picioarele unor busole gemene, al căror picior fix îl menține pe cel în mișcare ferm pe drumul său:

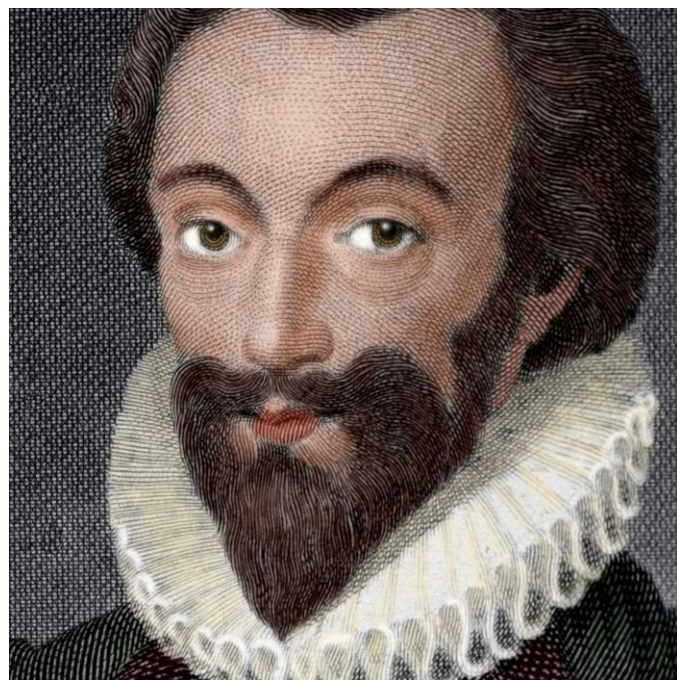
*Așa vei fi tu pentru mine, constrângerea
Ca celălalt picior să alerge oblic;
Fermitatea ta face cercul meu drept.
Și mă obligă să termin unde am început.*

Un argument suplu se desfășoară cu grație lirică. Poemele pe care editorii le grupează împreună nu au fost neapărat produse împreună, deoarece Donne nu a scris pentru publicare. Mai puțin de opt poeme complete au fost publicate în timpul vieții sale și doar două dintre aceste publicații au fost autorizate de el. Poemele pe care le-a lansat au fost transmise în manuscris și transcrise de admiratorii săi individual sau în adunări. Unele dintre aceste copii au supraviețuit. Când prima ediție tipărită a poemelor sale a fost publicată în 1633, la doi ani după moartea sa, aranjamentul dezordonat al poemelor nu dă niciun indiciu cu privire la ordinea în care au fost compuse. Multe ediții moderne ale poeziei impun diviziuni categorice care este puțin probabil să corespundă ordinii de scriere, separând poezia de dragoste de satire și de poezia religioasă, scrisorile în versuri de epitalame și de poeme funerare. Nu mai mult de o mână de poezii ale lui Donne pot fi datate cu certitudine. Elegiile și Satirele sunt probabil scrise la începutul anilor 1590. "Metempsihoza" este datată la 16 august 1601. Cele două Aniversări comemorative pentru moartea lui Elizabeth Drury au fost scrise cu siguranță în 1611 și 1612; iar Elegia funerară despre Prințul Henry trebuie să fi fost scrisă în 1612. Cântecele și Sonetele nu au fost în mod evident concepute ca un singur corp de versuri de dragoste și nu apar astfel în primele colecții de manuscrise. Este foarte posibil ca Donne să le fi compus la intervale de timp și în situații diferite de-a lungul a aproximativ 20 de ani din cariera sa poetică. Este posibil ca unele dintre ele să se fi suprapus chiar cu cele mai cunoscute poeme religioase ale sale, care probabil au fost scrise în jurul anului 1609, înainte de a primi ordinele sfinte. Poemele, atât de viu individualizate invită la atenție asupra circumstanțelor care le-au format. Cu toate acestea, nu avem nici un mandat pentru a citi poezia lui Donne ca pe o înregistrare exactă a vieții sale. Cariera și personalitatea lui Donne sunt, totuși, interesante în sine și nu pot fi ținute complet separate de ideea generală a scrierilor

sale, pentru care ne oferă un context viu. Donne s-a născut la Londra, între 24 ianuarie și 19 iunie 1572, în lumea precară a catolicismului englezesc repudiat, ale cărui pericole familia sa le cunoștea bine. Tatăl său, John Donne, era un vânzător de fierărie. Mama sa, Elizabeth (Heywood) Donne, catolică de-o viață, a fost strănepoata martirului Sir Thomas More. Unchiul său Jasper Heywood a condus o misiune iezuită clandestină în Anglia și, când a fost prins, a fost întemnițat și apoi exilat; fratele mai mic al lui Donne, Henry, a murit de ciumă în 1593 în timp ce era deținut în închisoarea Newgate pentru că a găzduit un preot seminarist. Cu toate acestea, la un moment dat, în tinerețea sa, Donne însuși s-a convertit la anglicanism și nu a mai revenit niciodată asupra acestei decizii raționale.

Tatăl lui Donne a murit în ianuarie 1576, când tânărul John avea doar patru ani, iar în șase luni Elizabeth Donne s-a căsătorit cu John Syminges, un medic cu studii la Oxford care avea un cabinet la Londra. În octombrie 1584 Donne a intrat la Hart Hall, Oxford, unde a rămas aproximativ trei ani. Deși nu există înregistrări ale prezenței sale la Cambridge, este posibil să fi continuat să studieze și acolo și este posibil să-l fi însoțit pe unchiul său Jasper Heywood într-o călătorie la Paris și Anvers în această perioadă. Se știe că a intrat la Lincoln's Inn în mai 1592, după cel puțin un an de studii preliminare la Thavish Inn, și a fost student la drept englez timp de doi sau mai mulți ani. După ce a navigat în calitate de gentleman aventurier în cadrul expedițiilor englezești către Cadiz și Azore în 1596 și 1597, a intrat în serviciul lui Sir Thomas Egerton, lordul gardian al Angliei. În calitate de secretar foarte apreciat al lui Egerton, și-a dezvoltat un interes deosebit pentru politica de stat și afacerile externe, interes pe care l-a păstrat toată viața. Locul pe care l-a ocupat în casa lui Egerton l-a făcut să cunoască cercul casnic al acestuia. Cumnatul lui Egerton era Sir George More, reprezentant parlamentar pentru Surrey. More a venit la Londra pentru o ședință de toamnă a

Parlamentului în 1601, aducând-o cu el pe fiica sa Ann, care avea atunci 17 ani. Este foarte posibil ca Ann More și Donne să se fi întâlnit și să se fi îndrăgostit în timpul unei vizite anterioare în casa Egerton; ei s-au căsătorit clandestin în decembrie 1601 într-o ceremonie organizată cu ajutorul unui mic grup de prieteni ai lui Donne. Au trecut câteva luni până când Donne a îndrăznit să-i dea vestea tatălui fetei, printr-o scrisoare, provocând un răspuns violent. Donne și prietenii săi ajutători au fost închiși pentru scurt timp, iar More a acționat să obțină anularea căsătoriei, cerându-i lui Egerton să-și concedieze secretarul amoros.

Căsătoria a fost în cele din urmă menținută; More s-a împăcat cu fata și cu ginerele său, dar Donne și-a pierdut slujba în 1602 și nu și-a găsit din nou un loc de muncă regulat până când nu a primit ordinele sfinte, 12 ani mai târziu. Pe parcursul anilor de mijloc, el și soția sa au crescut o familie din ce în ce mai numeroasă cu ajutorul rudelor, prietenilor și patronilor și din veniturile nesigure pe care le putea obține din munci ocazionale. Încercările sale anevoioase de a obține un loc de muncă laic în gospodăria reginei în Irlanda sau în cadrul Companiei din Virginia au rămas fără rezultat, iar el a profitat de ocazia de a-l însoți pe Sir

Robert Drury într-o misiune diplomatică în Franța în 1612. Din acești ani frustrați au rezultat majoritatea scrisorilor în versuri, poemelor funerare, epitalamelor și sonetelor sfinte, precum și tratatele în proză *Bia Thanatos* (1647), *Pseudo-Martyr*, (1610) și *Ignatius and his Conclave* (1611).

În scrierile din anii de mijloc ai lui Donne, scepticismul s-a întunecat într-o presimțire de ruină iminentă. Poeme precum cele două "*Aniversări memoriale*" și "*Către contesa de Salisbury*" înregistrează un declin accelerat al naturii și condiției noastre într-un cosmos care se dezintegrează el însuși. În "*Prima aniversare*", poetul declară: "Omenirea decade atât de repede, / Suntem abia umbrele părinților noștri aruncate la amiază". Totuși, Donne nu sfătuiește aici disperarea. Dimpotrivă, *Aniversările* oferă o cale sigură de ieșire din dilema spirituală: "nu ai decât o singură cale, să nu admiți / Infecția lumii, să nu fii nimic din ea" ("*Prima aniversare*"). Mai mult, poemele propun că există o forță de contracarare care rezistă la graba frenetică a lumii spre propria-i ruină. O astfel de amendare a corupției este adevăratul scop al ființei noastre lumești: "treaba noastră este, să rectificăm / Natura, la ceea ce a fost" ("*To Sir Edward Herbert, at Juliers*"). Dar în starea actuală a lumii și a noastră, și a noastră, sarcina devine eroică și cere o rezoluție singulară.

Scrisorile în versuri și poemele funerare celebrează acele calități ale subiecților lor care se opun decăderii generale spre haos: "Fii mai mult decât un om, sau ești mai puțin decât o furnică" ("*The First Anniversary*").

Aceste poezii din anii de mijloc ai lui Donne sunt mai puțin citite decât restul operei sale și au surprins cititorii ca fiind perverse, obscure și ciudate. Poemele etalează nepăsarea creatorului lor față de decor până la punctul de a-și șoca cititorii. În poemele sale funerare, Donne insistă asupra putreziciunii și a viermilor, aventurându-

se chiar și în satire când contemplă corupția corporală: "Gândește-te la un prinț, care de la sine creează / Viermi care își devorează insesizabil starea" ("*A doua aniversare*"). El arată, prin analogia unui om decapitat, cum se face că lumea noastră moartă pare să aibă încă viață și mișcare ("*A doua aniversare*"); compară sufletul din trupul nou-născutului cu un "anahoret încrâncenat și încrunțat" care stă "fixat pe un stâlp, sau pe un mormânt / ... / culcat, și scaldat în toate orătăniile sale" ("*A doua aniversare*"); dezvoltă cu detalii curioase concepția că oamenii virtuoși sunt ceasuri și că răposatul John Harrington, al doilea lord de Exton, a fost un ceas public ("*Obsequies to the Lord Harrington*"). O astfel de idiosincrazie tulburătoare este prea persistentă pentru a fi pur și simplu gratuită sau senzațională. Ea subminează proprietățile noastre convenționale în interesul unei ordini radicale a adevărului.

Reticența lui Donne de a deveni preot, așa cum a fost îndemnat de mai multe ori să o facă, nu argumentează o lipsă de credință. Poemele religioase pe care le-a scris cu ani înainte de a primi ordinul sugerează în mod dramatic că îndoielile sale se refereau la propria nevrednicie, la sentimentul său că nu ar putea merita harul lui Dumnezeu, așa cum se vede în aceste versuri din *Meditații divine* 4:

*Totuși, harul, dacă te pocăiești, nu-ți poate lipsi;
Dar cine îți va da acest har pentru a începe?
O, fă-te cu sfânta jale neagră,
Și roșu de înroșire, cum ești de păcat.*

Aceste *Meditații divine*, sau *Sonete sfinte*, alcătuiesc o dramă universală a vieții religioase, în care fiecare clipă ne poate confrunta cu anularea definitivă a timpului: "Și dacă acest prezent ar fi ultima noapte a lumii?" (*Meditații divine* 13). În *Meditații divine* 10, perspectiva intrării prezentului în eternitate ne îndeamnă și la o confruntare cu noi înșine și cu evenimentele

exemplare care reunesc într-o singură ordine timpul și atemporalul:

*Marchează în inima mea, sufletule, unde locuiești,
Imaginea lui Hristos răstignit, și spune
Dacă acest chip te poate înfricoșa.*

Meditațiile divine fac din recunoașterea de sine un mijloc necesar pentru har. Ele dramatizează dilema spirituală a creaturilor rătăcitoare care au nevoie de harul lui Dumnezeu pentru a-l merita; căci trebuie să cădem în păcat și să merităm moartea, chiar dacă răscumpărarea noastră este la îndemână; totuși, nu putem nici măcar să începem să ne pocăim fără har. Poemele îl deschid pe păcătos către Dumnezeu, implorând intervenția în forță a lui Dumnezeu prin recunoașterea de bunăvoie de către păcătos a necesității unui atac drastic asupra stării sale actuale de împietrire, ca în Meditații divine 14:

*Bate-mi inima, Dumnezeule cu trei persoane;
căci, tu
Încă nu faci decât să bați, să respiri, să strălucești și să cauți să reperi;
Ca să mă ridic și să stau în picioare, să mă răstorn și să mă aplec
Forța Ta, ca să rupi, să sufli, să arzi și să mă faci nou.*

Forța cererii măsoară extremitatea cumplită a luptei cu sine însuși și cu adversarul lui Dumnezeu. Donne Îl imploră pe Dumnezeu că și el are un interes în această luptă pentru sufletul păcătosului: "Ca nu cumva lumea, carnea, da, diavolul să te scoată afară" (Meditații divine 17). Drama îi aduce poetului enormitatea ingraturii sale față de Răscumpărătorul său, confruntându-l trupește cu ironia umilirii de sine a lui Hristos pentru noi. În Meditații divine 11 Donne se întreabă de ce păcătosul nu ar trebui să sufere în propria persoană rănilor lui Hristos:

Scuipați-mă în față, iudeilor, și străpungeți-mi coasta,

*Bufnți și batjocoriți, biciuiți-mă și răstigniți-mă,
Căci eu am păcătuit, și am păcătuit, și numai el,
Care n-a putut face nici o nelegiuire, a murit.*

Poemele religioase ale lui Donne se învârt în jurul unui paradox care este esențial pentru speranța vieții veșnice: sacrificiul lui Hristos pentru a salva omenirea. Regimul lui Dumnezeu este paradoxal, iar în Meditații divine 13 Donne nu vede nicio nepotrivire în a-L implora pe Hristos cu cazuistica pe care o folosea pe "amantele sale profane" atunci când le asigurase că doar cei urâți sunt lipsiți de compasiune:

așa că îți spun,

*Spiritelor rele le sunt atribuite forme oribile,
Această formă frumoasă asigură o minte jalnică.*

În Meditații divine 18, el își rezolvă căutarea adevăratei Biserici într-un paradox sexual și mai îndrăzneț, cerându-i lui Hristos, ca "soț bun", să-și trădeze soția la vederea noastră, astfel încât sufletul îndrăgostit al poetului să poată "curta porumbelul tău blând": "Care este cea mai adevărată și mai plăcută ție, atunci / Când ea este îmbrățișată și deschisă celor mai mulți bărbați". Aparenta indecență de a face din adevărata Biserică o curvă și din Hristos soțul ei complice ne sperie cel puțin să recunoaștem catolicitatea lui Hristos însuși. Paradoxul scoate la iveală un adevăr despre Biserica lui Hristos care ar putea fi șocant pentru cei care susțin o exclusivitate sectară.

Spiritul devine mijlocul prin care poetul descoperă lucrarea Providenței în traficul întâmplător al lumii. O călătorie spre vest, de la casa unui prieten la alta, în timpul Paștelui din 1613, îi arată lui Donne aberația generală a naturii care ne îndeamnă să punem plăcerea înaintea devotamentului nostru datorat lui Hristos. Ar trebui să ne îndreptăm spre est de

Paște pentru a contempla și împărtăși suferința lui Hristos; și, evocând acest eveniment în ochii minții sale, Donne recunoaște paradoxul șocant al morții ignominoase a lui Dumnezeu pe o cruce: "Aș putea să văd acele mâini, care cuprind polii, / Și întorc toate sferile deodată, străpunse de acele găuri?" ("Vinerea Mare, 1613. Călătorind spre vest"). O imagine a degradării lui Hristos se impune direct unei imagini a omnipotenței lui Dumnezeu. Vedem că evenimentul în sine are o forță dublă, fiind în același timp consecința catastrofală a păcatului nostru și asigurarea supremă a iubirii mântuitoare a lui Dumnezeu. Însăși călătoria poetului spre vest poate fi providențială dacă îl aduce la o recunoaștere penitentă a nevredniciei sale prezente de a-L privi direct pe Hristos:

*O, Mântuitorule, așa cum atârni pe copac.
Mă întorc cu spatele la Tine, dar pentru a primi
Corecții, până când îndurările Tale îți cer să
pleci.*

*O, crede-mă vrednic de mânia ta, pedepsește-
mă,
Arde-mi rugina și deformarea mea,
Să-ți redau chipul, atât de mult, prin harul Tău,
Ca să mă cunoști, iar eu să-mi întorc fața.*

O boală gravă pe care Donne a suferit-o în 1623 a produs un efect poetic și mai surprinzător. În "Imn către Dumnezeu, Dumnezeul meu, în boala mea", poetul își prezintă trupul său culcat ca pe o hartă plană peste care medicii se scrutează ca niște navigatori pentru a descoperi un pasaj prin pericolele prezente spre ape liniștite; iar el meditează asupra propriei sale destinații ca și cum el însuși ar fi un vas care ar putea ajunge în locurile dezirabile ale lumii doar prin negocierea unor strâmtoni dureroase:

*Este Marea Pacificului casa mea? Sau sunt
Bogățiile orientale? Este Ierusalimul?
Anyan, și Magellan, și Gibraltar,
Toate strâmtonile, și numai strâmtonile, sunt*

drumuri pentru ei.

Prin această auto întrebare, el ajunge să înțeleagă că suferința sa poate fi ea însăși o binecuvântare, întrucât împărtășește condiția unei lumi în care fericirea noastră supremă trebuie să fie câștigată prin greutăți bine îndurate. Simptomele fizice ale bolii sale devin semnele mântuirii sale: "Deci, în învelișul său de purpură primește-mă Doamne, / Prin acești spini ai săi dă-mi cealaltă cunună". Imaginile care îl fac una cu Hristos în suferința sa transformă acele dureri în liniștire.

În poezia lui Donne, limbajul poate surprinde prezența lui Dumnezeu în relațiile noastre umane. Jocul de cuvinte cu numele poetului din "" înregistrează distanța pe care păcatele poetului au pus-o între el și Dumnezeu, cu noi tipuri de păcate care avansează la fel de repede cum Dumnezeu le iartă pe cele deja mărturisite: "Când ai făcut, n-ai făcut,/ Căci, mai am și altele". Apoi, jocurile de cuvinte cu "soare" și "Donne" rezolvă ele însele aceste neliniști păcătoase:

*Am un păcat de frică, că atunci când am
învârtit
Ultimul meu fir, voi pieri pe țarm;
Dar jură pe tine însuși, că la moartea mea fiul
tău
Va străluci așa cum strălucește acum, și până
acum;
Și, după ce ai făcut asta, ai făcut,
Nu mă mai tem.*

Pentru acest poet, astfel de coincidențe de cuvinte și idei nu sunt simple accidente cu care să jonglezi în glumă. Ele marchează cu precizie lucrarea Providenței în cadrul ordinii naturii. Transformarea lui Jack Donne, grebla, în reverendul Dr. Donne, decanul Catedralei St. Paul, nu mai pare bizară. A impune categorii atât

de clare asupra carierei unui om poate însemna să avem o viziune prea rigidă asupra naturii umane. Faptul că poetul Elegiilor și al Cântecelor și Sonetelor este, de asemenea, autorul Devoțiunilor și al predicilor nu trebuie să indice neapărat o profundă răsturnare spirituală. Unul dintre motivele pentru care Donne este atât de atrăgător în epoca modernă este faptul că ne confruntă cu complexitatea propriei noastre naturi. Donne a primit ordinele sfinte în ianuarie 1615, după ce a fost convins de însuși regele James de aptitudinea sa pentru o slujbă "pentru care era, și părea, foarte puțin dispus, apreciind-o (așa era modestia sa greșită) ca fiind prea grea pentru abilitățile sale". Așa scrie primul său biograf, Izaak Walton, care l-a cunoscut bine și l-a auzit adesea predicând. Odată angajat în Biserică, Donne s-a dedicat acesteia în totalitate, iar viața sa devine ulterior o consemnare a funcțiilor deținute și a predicilor ținute. Soția lui Donne a murit la naștere în 1617. A fost ales decan al St. Paul's în noiembrie 1621 și a devenit cel mai celebru cleric al epocii sale, predicând frecvent în fața regelui la curte, precum și la St. Paul's și în alte biserici. S-au păstrat 160 dintre predicile sale. Cele câteva poezii religioase pe care le-a scris după ce a devenit preot nu arată o scădere a puterii de imaginație, însă chemarea din ultimii săi ani l-a obligat să se ocupe de proză, iar măiestria devoțiunilor și predicilor sale se potrivește cel puțin cu măiestria poeziilor sale. Publicarea, în 1919, a Predicilor lui Donne: Selected Passages, editată de Logan Pearsall Smith, a fost o revelație pentru cititorii săi, nu în ultimul rând pentru cei care nu prea aveau gustul pentru predici. John Bailey, scriind în Quarterly Review (aprilie 1920), a găsit în aceste extrase "geniul însuși al oratoriei... o capodoperă a prozei englezești". Sir Arthur Quiller-Couch, în Studies in Literature (1920), a apreciat că predicile includ "cea mai magnifică proză rostită vreodată de la un amvon englezesc, dacă nu chiar cea mai magnifică proză rostită vreodată în limba

noastră".

De-a lungul unei cariere literare de aproximativ 40 de ani, Donne a trecut de la un naturalism sceptic la convingerea prezenței modelatoare a spiritului divin în creația naturală. Cu toate acestea, înțelegerea sa matură nu a contrazis viziunea sa anterioară. El a ajuns pur și simplu să anticipeze o dispoziție providențială în vârtejul neliniștit al lumii. Aventurierul îndrăgostit l-a hrănit pe decanul de la St. Paul's.

traducere AG foto; internet

EDITURA SAGA